

1. AZ INTÉZET MEGALAKULÁSA

1. DIE BEGRÜNDUNG DES PFLANZENPHYSIOLOGISCHEN INSTITUTS DER JÓZSEF ATTILA-UNIVERSITÄT

Egyetemünkön a növényélettan és mikrobiológia oktatása a Tanszék létesítése előtt a *Növénytani Tanszék* feladata volt. Egészen természetes, hogy egy régi és nagy múlttal rendelkező morfológiai-szisztematikai intézetben a növényélettani, mikrobiológiai előadások és kutatások csak szűk keretek között folyhattak, de műveléséhez a megfelelő berendezések és műszerek sem álltak rendelkezésre.

Az egyetemi oktatás nagymértékű fejlesztése, valamint a korszerű mezőgazdaság növekvő igénye szükségszerűen előtérbe hozta a *Növénytani Tanszék* fejlesztésének, illetve megosztásának kérdését, amely a sokrétű feladatának (tanár-, biológus- és gyógyszerészképzés) az adott keretekben már nem tudott maradéktalanul megfelelni. N. ПОТАПОВ szovjet professzor, az ELTE Növényélettani Intézetének akkori igazgatója hangoztatta először a *Növényélettani Tanszék* felállításának szükségességét, hangsúlyozván, hogy Magyarországon — ahol az anyagi jólét egyik legjelentősebb bázisa a mezőgazdaság — a tudományegyetemeken növényélettani tanszékekre szükség van. ПОТАПОВ professzor kezdeményezése nem maradt eredménytelen, mert a Természettudományi Kar hivatalos állásfoglalása után a Művelődésügyi Minisztérium 1952 márciusában rendeletet hozott a *Növénytani Intézet* megosztására és egy új *Növényélettani Tanszék* létesítésére, amely 1952 szeptemberében működését meg is kezdte. Az új tanszék vezetését a művelődésügyi miniszter megbízása alapján DR. SZALAI ISTVÁN — addig a *Növénytani Intézet* docense — vette át, igen szerény keretek, korlátozott, gyakran nehezen kiharcolt anyagi lehetőségek között.

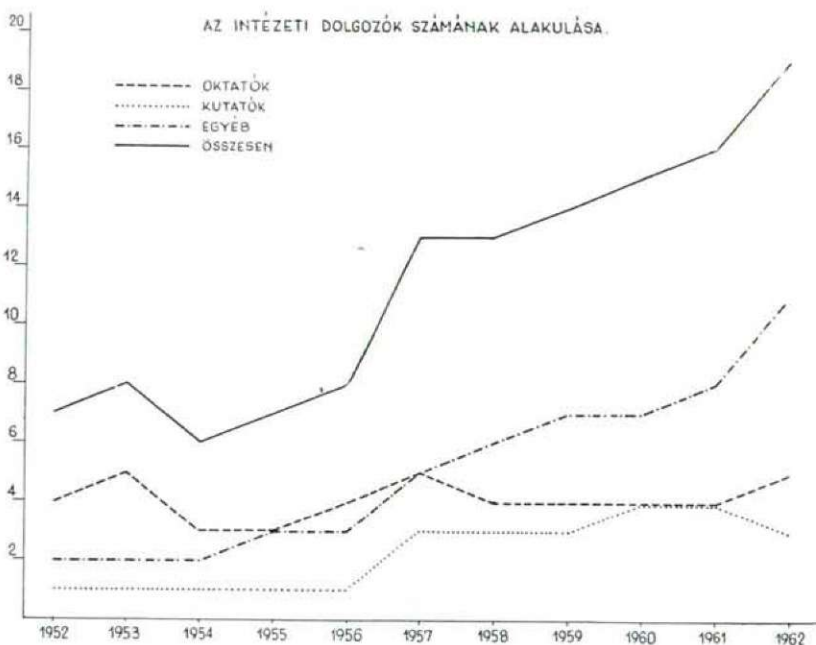
A kezdeti nehézségeket az elmúlt 10 év alatt egy kivételével sikerült leküzdeni. Ez az egy nehézség — nevezetesen a tanszék helyszűke — azóta csak fokozódott, hiszen kinevezett dolgozóink létszáma időközben 8-ról 19-re emelkedett és kormányzatunk megértő segítségével gyarapodott a *Tanszék* felszerelése is, ugyanakkor alapterülete változatlan maradt. GREGUSS professzor segítő készségének köszönhetjük, hogy a *Tanszék* utólag, bár csak 15 m²-nyi területtel, de növekedett, ami lehetővé tette, hogy egy egészen szerény kromatografáló helyiséget és egy fotoszobát kialakíthassunk.

Az első tanév a kőművesek, villany-, víz- és gázszerelők felvonulásával kezdődött; ugyanis a *Növénytani Intézettől* átvett helyiségeket — amelyeket átmenetileg az *Elméleti Fizikai Intézet* használt — a *Tanszék* új feladatainak megfelelően át kellett alakítani. A kőművesek és szerelők decemberre úgyahogy elkészültek, a malteros ládáktól, állványoktól megszabadultunk és ha számos

nehézséggel is, de 1953 tavaszától már zavartalanabban végezhetük munkánkat.

A tanszékvezetőn kívül B. VARGA MAGDOLNA, KISS KLÁRA és TIHANYI ANGÉLA tanársegédek, SIBALIN ÉVA kutató, HORVÁTH JÓZSEFNÉ adminisztrátor és CZIROK ANDRÁSNE hivatalsegéd képviselték a tanszék személyzetét. Sajnos VARGA MAGDOLNA, aki a leggyakorlottabb segítőtársam volt, betegsége miatt közel egy évre kiesett a munkából. Így az egészen kezdő, az előző tanévben végzett két okleveles gyógyszerész tanársegéddel egyedül maradtam, akik az élettanhoz és mikrobiológiához természetesen keveset értek.

A helyzet 1953 őszétől kezdve fokozatosan javult. B. VARGA MAGDOLNA tanársegéd újra munkába állhatott, FERENCZY LAJOS pedig egyetemi tanulmányait befejezve tanársegédi beosztásában jelentett segítséget. A következő években a gyógyszerész végzettségű asszisztenciát sikerült biológusokkal felváltani, ami munkánkban további javulást hozott. A *Tanszék* létszáma 1955-ben VÁMOS REZSŐ adjunktussal, 1957-ben GRACZA LAJOS, S. KÖVES ERZSÉBET tanársegédekkel és az *MTA vácrátóti Botanikai Kutató Intézetből* hozzánk áthelyezett ZSOLT JÁNOS és ZSOLDOS FERENC kutatókkal, továbbá néhány laboránssal bővült. Legutóbb pedig PÁLFI GÁBOR kutató és a TUKFA terhére kinevezett laboránsok gyarapították az *Intézet* létszámát (1. ábra).

1. ábra: A dolgozók létszámának alakulása a Növényélettani Intézetben 1952—1962 között

Az *Intézet* dolgozóinak jelenlegi összetétele: egy professzor, egy docens, három adjunktus, három kutató, egy adminisztrátor, hat laboráns, két hivatalsegéd és egy kisegítő (2. ábra).

Amikor lelkesedéssel és nagy célkitűzésekkel megkezdtem tanszékvezetői munkámat az az elhatározás élt bennem, hogy a *Tanszéken* oktatót három kollégium (növényélettan, mikrobiológia és növénytermesztés) tárgykörének korszerű alapismereteit nyújtsam hallgatóimnak, másrészt speciális kollé-

2. ábra: Az intézet dolgozói 1962-ben. Ülősor balról jobbra: *dr. Ferenczy Lajos* adjunktus, kandidátus; *dr. Sirokmánné dr. Köves Evzsébet* adjunktus; *dr. Vámos Rezső* adjunktus; *dr. Szalai István* professzor, a biológiai tudományok doktora, az intézet vezetője; *dr. Zsolt János* kutató, kandidátus; *dr. Bertényiné dr. Varga Magdolna* docens, kandidátus; *dr. Pálfi Gábor* kutató, kandidátus. Állósor balról jobbra: *Császárné Balogh Aranka* hivatalsegéd; *Juhász Gizella* laboráns; *Gyöngyösi Jolán* laboráns; *Gajda Rózsa* laboráns; *Szalma Ildikó* laboráns; *dr. Martonosiné Hegedüs Mária* tanszéki ügyintéző; *Bognár Teréz* laboráns; *dr. Vitosné Bognár Ilona* vegyésztanikus; *Czirokné Farkas Aranka* hivatalsegéd. (*Dr. Zsoldos Ferenc* kutató, kandidátus* és *Győriné Friedrich Józsa* laboráns a fényképen nincs jelen.)

giumokkal, a kutatómunka feladatainak és módszereinek megismertetésével a fiziológiát szerető, és szakmája iránt elhivatottságot érző új gárdával gyarapítsam a magyar növényfiziológia és mikrobiológia művelőinek taborát. 10 év távlatából visszatekintve jól esően állapíthatjuk meg, hogy az említett célkitűzés lényegében megvalósult.

* *Dr. Zsoldos Ferenc* jelenleg egyéves tanulmányúton van Bécsben, ahol a Nemzetközi Atomenergiái Ügynökség Seibersdorf-i laboratóriumában dolgozik.